

SISÄILMA JA TERVEYS – KANSALLISEN OHJELMAN VALMISTELU

Juha Pekkanen^{1,2}, Jussi Lampi¹, Anne Hyvärinen¹, Tuula Vasankari^{3,4}, Mika Salminen¹, Marina Erhola¹

¹ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

² Helsingin yliopisto

³ Filha ry

⁴ Turun yliopisto

TIIVISTELMÄ

Suomi on yksi maailman johtavia maita sisäilmahaittojen tutkimuksessa ja ehkäisyssä. Silti sisäilmaan liittyvä keskustelu ja oireilu ovat vain lisääntyneet. Ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan uusia, tutkittuun tietoon perustuvia näkökulmia ja ratkaisuja sekä ihmisten hyvinvoinnin nostaminen fokukseseen. Tilojen tulee olla hyvinvointia edistäviä, käyttäjien pitää myös pystyä luottamaan tilojen terveellisyyteen ja oireilevia potilaita tulee auttaa.

JOHDANTO

Suomessa on puututtu poikkeuksellisen voimakkaasti sisäilmaongelmiin jo kauan. Silti sisäilmaongelmat ovat yleisiä. Esimerkiksi jonkinasteisia kosteusvaurioita esiintyy lähes kaikissa rakennuksissa niiden elinkaaren aikana. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisun mukaan (1/2012) kosteus- ja mikrobivaurioiden terveyteen liittyvien kustannusten taso arvioidaan olevan 23 - 953 milj. € /1/.

Puhdas ja raikas sisäilma tukee hyvinvointia, työkykyä ja oppimista. Yksittäisiä epäpuhtauksia on monenlaisia: osasta aiheutuu viihtyvyyshaittaa (mm. lämpötila, paha haju), toisista oireita, kuten päänsärkyä, silmäoireita, hengitystieoireita (mm. riittämätön ilmanvaihto, alhainen ilmankosteus, mineraalikuidut) ja joistakin jopa lisääntynyttä riskiä tiettyjen sairauksien kehittymiseen, kuten kosteusvaurioihin liittyvä astmariski/2/.

Rakennusten sisäilmasta mitatut epäpuhtaudet eivät aina ole suhteessa oireiden määrään tai laatuun, mikä saattaa aiheuttaa merkittäviä ristiriitoja eri toimijoiden välillä. Osalla oireilevista on myös pysyvämpi taipumus saada erittäin helposti oireita sisäilmasta ja muista ympäristötekijöistä /2/. Vilkas ja osin harhaanjohtava keskustelu sisäilman epäpuhtauksien terveyshaitoista aiheuttaa lisäksi huolta käyttäjien keskuudessa, mikä sinänsä lisää oireilua ja huonontaa sisäilman koettua laatua. Sisäilma-asioissa esiintyy myös paljon väärinkäsityksiä ja vastakkainasettelua, mikä ei edistä ongelmien ratkaisemista ja luottamusta toimijoihin.

OHJELMAN VALMISTELU JA AIKATAULU

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos aloitti kesäkuussa 2017 kansallisen sisäilmaohjelman valmistelun. Ohjelman tavoitteena on tarjota uusia keinoja ja lähestymistapoja vähentää ja ennaltaehkäistä sisäilman aiheuttamia terveyshaittoja sekä parantaa niiden hoitoa. Sisäilmaohjelman tavoitteena on tukea Valtioneuvoston kanslian Terveet tilat 2028-hanketta /3/, erityisesti hankkeen terveyteen liittyviä osia.